

AKI AL CAPONÉT

A történelem legszemtelenebb
szélhámosa

A 20. század elején a pszichológia tudománya még fiatal és tapasztalatlan volt. Ebben az időszakban is akadtak viszont olyanok, akik hatalmas és jól használható tudást halmoztak fel az emberi lélekről. A befolyásolhatóságon, esendőségen és ingatagságon elősködő szélhámosok, akikről Freud és Jung is sokat tanulhatott volna.

◆ AKI ELADTA AZ EIFFEL-TORNYOT

Az 1920-as években az Eiffel-torony már elég elkésérítő állapotban volt. Amikor az 1889-es párizsi világkiállításra elkészült, még nem is tervezték, hogy ilyen sokáig ott marad. Legkésőbb húsz év múlva le akarták bontani. Ez nagyrészt azért nem történt meg, mert szokatlan, sokakat felháborító formájával, háromszáz méteres magasságával komoly bevételeket hozott a városnak. Az újságok mégis gyakran cikkeztek arról, hogy itt lenne az ideje megszabadulni tőle.

Egy ilyen írás keltette föl az akkor éppen Victor Lustig néven tevékenykedő család figyelmét. Olyan tervet dolgozott ki, amit méltán lehet zseniálisnak nevezni. Szerteágazó alvilági kapcsolatrendszerében hamar talált valakit, aki meggyőzően tudott iratokat hamisítani bármilyen kormányhivatal fejlécével. Ezek után keresett öt feltörekvő üzletembert, akik hulladékfém-kereskedelemmel foglalkoztak. Hivatalos levélben meghívta őket egy versenytárgyalásra, amelyen licitálhattak az Eiffel-tornyot alkotó több mint hétezer tonna vasra. Bennfentes információkra hivatkozva megsúgta nekik, hogy a kormány megbízható üzletembereket keres az üzlet lebonyolításához, mert várhatóan nagy lesz a közfelháborodás.

IS BECSAPTA

A találkozót Párizs egyik legelegánsabb szállodájában, a Crillon Hotelben tartotta. A megbeszélés végén még egy pezsgőzéssel egybekötött exkluzív „bejárást” is megszervezett az erre az időre ravaszul kiürített toronyba. Miközben az alkudozás folyt, Lustig alapos elemzésnek vetett alá mindenkit a helyiségben. Gyakorlott szélhámosagya tévedhetetlenül gyűjtötte a szavakat, a gesztusokat – figyelt, és elemzett. Hamarosan kiválasztotta a legbefolyásoslatóbb kereskedőt, egy bizonyos André Poissont, aki láthatólag tele volt kisebbségi érzésekkel, és a társadalom krémjéhez szeretett volna tartozni. Röviddel később értesítette hát, hogy ő nyert, de éreztette vele, hogy ennek ára van. A megvesztegethető

tisztviselő szerepében százezer frankot csalt ki tőle, majd természetesen magát a vételárat.

Miután végrehajtotta a világtörténelem talán legorcátlanabb csalását, Bécsbe utazott, és várta a fejleményeket. Amikor nem történt az égvilágon semmi, érezte, hogy beigazolódott a sejtése: a megalázott Poisson szégyell feljelentést tenni. Lustig ekkor emelte a tétet, és nekilátott, hogy még egyszer megszervezze az Eiffel-torony eladását. Végre is hajtott volna másodszor is, ha az egyik kiszemelt áldozat nem fog gyanút, és le nem ellenőrzi a kormányhivatalban. Nem volt más hátra, menekülnie kellett, természetesen minél messzebbre, Amerikába.

~~VICTOR LUSTIG~~

Robert Müller

KI REJTŐZIK A NÉV MÖGÖTT?

Victor Lustig – vagy születési nevén valószínűleg Robert Müller – a mai Csehország területén született 1890-ben. Bár kiváló nevelést kapott, és Párizsban még egyetemre is járt, nem volt kedve semmiféle tisztos, polgári foglalkozáshoz. Ezzel ellentétben magas intelligenciával, mérhetetlen gátlástalansággal és kiváló kéz ügyességgel rendelkezett. Már 19 éves korától kezdve szélhámosságokból élt. Hamiskártyásként vagyonokat keresett a Titanic katasztrófája után nehezen újjáéledő luxushajókon. Állítólag legalább ötvvenszer keresztülhajózott az Atlanti-óceánon, miközben százával kopasztotta meg a gazdag üzletembereket és unatkozó arisztokratákat. Ekkoriban Lustig gróf néven utazott.

Bár soha senki nem jelentette fel, ebbe a farsztó mesterségbe hamar beleunt. Sokkal inkább érdekelt a pénzhamisítás, a váltócsalás, a bankhitelekkel való ügyeskedés és más klasszikus bűncselekmények. Akkoriban ezeket még sokkal könnyebben lehetett kivitelezni, mint manapság, ráadásul a lebukás sem volt olyan veszélyes. Időközben ugyanis kitört a Nagy Háború, és az amúgy is kaotikus bűnügyi nyilvántartási rendszerek még átláthatatlanabbak lettek a hatóságok számára. Európa nyugati részén szinte minden országban megfordult, és mindenütt komoly pénzeket csalt ki gyanútlan emberektől. Rengeteg helyen, rengeteg néven és címmel mutatkozott be, ha pedig mégis lebukott, meggyőző fellépésével kiügyeskedte magát a hurokból, vagy egyszerűen lefizette a döntéshozókat. Eljutott Amerikába is, ahol egyre rutinosabban folytatta mindezt, olyannyira, hogy magának Al Caponénak is a bizalmába férközött. Kölcsönként tőle ötvvenezer dollárt, két hétre betette egy bankba, majd kamatostul visszaadta neki, mondván, hogy nem jött be az üzlet. Olyan nagy lett a respektje a maffiavezér szemében, hogy az felajánlotta neki a kapcsolatait, és ötezer dollárt is adott neki ajándékba.

A HAMIS PÉNZ BŰVÖLETÉBEN

Párizs és az Eiffel-torony akkor került a képbe, amikor az USA-ból is menekülnie kellett, majd újra ide tért vissza, amikor Franciaországban vált tarthatatlanná a helyzete. Sok százezer dollárt keresett egy másik szemtelen trüffel, az úgynevezett román dobozzal. Ez egy ügyes asztalos által készített ládika volt, amelyben látszólag bonyolult, mindenféle karokkal és kapcsolókkal működtetett szerkezet rejtőzött. Lustig ügyesen beadta az áldozatainak, hogy ez a gép hat óra alatt lemásolja a legnagyobb címletű bankót, a százdollárost. Bizonyításképpen be is mutatta a működését, a szerkezet pedig ilyenkor megbízhatóan kiadta a jó előre belekészített, eredeti papírpénzt. A vevők több tízezer dollárt is hajlandóak voltak kifizetni a dobozért, mire pedig kifogyott a két-három benne rejtőző százas, Lustig már régen egy másik államban járt.

A legnagyobb üzletet a pénzhamisításban látta, ám hiába rendelkezett tökéletes minőségű sablonokkal és felszereléssel, mégis ebbe bukott bele. Amikor már az országban mindenütt forgalomban voltak az általa gyártott, kiváló minőségű hamisítványok, egy dühös nő okozta Lustig vesztét. Állítólag az egyik megcsalt, féltékeny szeretője értesítette a rendőrséget egy névtelen telefonhívással. 1935-ben elfogták. Az előzetesből még sikerült megszöknie, de hamar megtalálták. Húsz évet kapott a hírhedt Alcatrazban, ahol egykori üzlettársa, Al Capone is raboskodott.

1947-ben tüdőgyulladásba halt bele. A halotti anyakönyvi kivonaton a neve amerikaiasítva, Robert V. Millerként szerepel, születési helyeként immár Csehszlovákiát jelölték meg, foglalkozásai pedig így szerepelnek: „kereskedőtanonc és hamisító”. ♦

Családoknak szeretettel

EGÉSZ ÉVBEN KOLPING HOTEL

A Kolping Hotel egy tíz hektáros parkban fekvő családi élményközpont a Balaton szomszédságában. Gyerek- és bababarát gasztronómia, családi lakosztályok, beltéri játékbirodalom, élményfürdő, családszerető személyzet... A szórakoztató és fejlesztő programok, gondtalan együttlétre, kikapcsolódásra csábítanak. A szakképzett gyerekfelügyelőknél köszönhetően a szülőknek is juthat egy kis kettesben töltött idő. Akár zsvajmentesen is. Sőt! Unoka+nagyszülő párosoknak is ajánljuk!

A Képmás Magazin olvasóinak ajánljuk:
www.kolping.hotel.hu/kepmas

Árszüretelő
akció
09.09-10.19.

Most akár
-15%!

KOLPING HOTEL **** SPA & FAMILY RESORT

8394 Alsópáhok, Fő u. 120. • Tel.: (+36) 83 344 143 • sales@kolping.hotel.hu
kolping.hotel.hu • facebook.com/kolpinghotel • youtube.com/kolpinghotel

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

▼ HASZNÁLNI, ELHASZNÁLÓDNI

◆ A tűz átlényegítő ereje lenyűgözően hat ránk. Akár a nyers összetevőkből összeálló ételt ízleljük. Akár egy mécses anyaga változik szemünk láttára hófehér viaszból forró tavacsává. Akár egy leégett ház üszkeit bámuljuk.

Táplálék nélkül a tűz nem ég, elsorvad. Gyerekkorom hősei, az indiánok ellentüzet gyújtottak, a feljük tartó, tomboló lángok elől felégették a tik-kadt mezőt, így megmenekültek. *Kutuzov* tábornok felgyújtotta Moszkvát, így házi tűzhely sem maradt, amelynél *Napóleon* katonái levest főzhettek vagy melegedhettek volna.

Ha viszont erőre kap, a tűznek táplálék szinte minden. Megolvasztja a fémeket is, kipattogtatja az üvegeket, kikezdi a falakat, aránytalanul hatalmasra növekszik rekordidő alatt. Képes érthetetlen mértékben megsokszorozni magát. Egy eloltatlan csikktól bennég valaki az ágyában. Egy belobbant karácsonyfától leég az emelet. Egy tábornótűz maradék paraszától leég több hektár erdő.

Tűzemberek vagyunk mindannyian, csak van döntésünk abban, ahogyan fellobbanunk. A tűzvész abból dolgozik, amit készen kap, útját megszabja szélirány, tűzszakaszhatár, éghető anyagok állapota, mennyisége. Ha benzinre találunk, robbannak. Ha olajra, sisteregnek. Ha vízre vagy betonra, gyámoltalanná lesznek.

Mohón vetjük rá magunkat mindenre, amit csak találunk, fel akarjuk emésztetni a világot. Még egy korsó, még egy cigi, még egy repülés nem árt hat meg! Még egy hamburger belefér! A süti másik gyomorba megy! Még egy autóból baj nem lehet! Még egy ruha muszáj nekem! Még egy filmet megnézek gyorsan! Nem jössz egy kis „csak-szexre”? Még egy nő/férfi pont jólesne!

Vagyis a tűz mohósága belénk van kódolva: szeretnénk minél több mindenben átrágni magunkat, minél több mindent áttúrni magunkon, felhalmozni egyre több pénzt, földet, ingatlant.

„És akkor nem hal meg?” – kérdezi *Az ötödik pecsét* szereplője idegesítő gyakorisággal. Valóban nem viszünk a föld alá semmit, sem aranyat, sem ezüstöt, se részvényt, se bankjegyet. Ha meg viszünk, nem sok hasznát vesszük, legfeljebb múzeumi leletnek leszünk érdekesebbek.

Genfben látható *Brunswick* herceg emlékműve. A derék arisztokrata a tónál múlatta idejét, habzsolta az életet, az ételt-italt, a lányokat. Rokonsága dühöngött, és alig győzte kivárni a tékozló uraság halála időpontját. A herceg gonoszul megtréfálta őket, Genf városára hagyta pénzét, cserében kötelesek voltak díszes emlékművet állítani tetemének. Azt is kikötötte, hogy fekvő szobra a Genfi-tóra nézzen, ám a város visszagonoszkodott: a koporsón heverő test háttal fordul a festői víztükörnek.

A mexikói költő is azt firtatja, milyen mementót hagyunk magunk után... Milyen tengert, milyen levegőt, milyen földet, milyen emlékeket? Hőt, fényt, életet adunk, vagy csak az ordas halált örököljük tovább? ◆

IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akik rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétfelé...

José Emilio Pacheco

A TŰZ

A szikrává, tűzzé, majd csenddé,
végül füstté enyésző fában
életedet láttad összeomlani halk
roppanással
Most azon töprengsz, adott-e hőt,
betöltötte-e a tűz valamelyik rendelését,
életre keltett-e bármit, világított-e lángja
Máskülönben minden hiába volt
Füst és hamu nem méltó irgalomra,
hiszen a sötétet le nem győzték,
akár a tűz, mely üres szobában
vagy holtakkal népes pincében lobog

»»» LACKFI JÁNOS fordítása

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA

TŰZIMÁDÓK

Mióta bámuljuk vajon a tüzet mi, emberek? Hány százezer éve valljuk miénknek?

Tábortűznél kucorogva, egymás kezét titkon fogva, zord rémmeséket mesélve, a nagy sötétségtől félve, mégis forró boldogságban, mert világos van, ha láng van, mert a tüztől fél a farkas, tüzed őriz majd, hogy alhass. A tűz teled melegíti, ételed is ízesíti, bánatodat felderíti. Tűz a mozi, mesél neked, színesítve mesélheted, csak nézz bele, hipp-hopp, ott vagy, hol tündérek, szörnyek laknak. Zsarátnokban legendát látsz, zsarnokok és hősök harcát, az elemek tusakodnak, ölelkeznek, marakodnak, fából fény lesz, lángból hő lesz, szilárd testből levegő lesz, játszik veled az öröklét, ki-be nyitja-csukja öklét, előbb élő, aztán halott, majd fénix lesz: csodálhatod, a hamuból humusz válik, sötét földből mag csírázik, a csírából fa lesz megint, és fából tűz, ősz rend szerint, nyúlhatsz érte, meg is kapod: nem is élő, nem is halott.

Tudom, kicsit elkapott itt a hév, de nem tudtam megállni hogy rá ne olvassak a pusztulásra, rá ne húzzam a versre a saját, egyébként talán szövegidegen olvasatomat, az örök körforgás tanát – de ez az iménti tűzhimnusz veszélyesen közel megy a tűz általi megújulás sötétségéhez, amely a fénytől elvakulva keringő molylepkeként mantrázza, hogy jöhet a halál, nem számít – „Tűz, te gyönyörű /(..) virágozz a vérző madárban, / égesd hogy a sorsot kimondja, / nem a hamuvá izzó csontja, / virrasztó igéje kell”, ahogy Nagy László dalolja keserű, magyaros daccal, egy úr a pokolban is úr, a szenvedésben is költő, nincs más utunk, mint kilépni a testből, szálljanak le tüzes nyelvek, nyíljon meg a lélek. Még ha égnie is kell a testnek!

Az éltető tűz pokol-ikre, a máglya sejlik fel ebben a gondolatsorban, mint ahogy a mexikói költő versében is ott vannak a tűzben meghalt vagy tűzben siratott emberek fenyegetően felderengő kísértetei. Pacheco kitűnően poentíroz: az életet szinte soronként ellenpontozza a halál, a beszélő a saját sorsát nézi végig a lángokban összeomló izzó fában, és a pincék füstös-fullatag sötéteje a történelem mélységeit idézi meg rögtön a lángok fényességének dicsérete után. A tűz nem magában erő, hanem, mint minden mást, a mi értelmezésünk teszi jóvá vagy rosszá: ha üres szobában lobog, olyan, mint a véka alá rejtett méceses, vagyis nem ad világosságot, ha nincs kinek világítania. Talán mindannyian tűz-jósok leszünk a kandallóba vagy a tábortűzbe bámulva, mindannyian jelre vágyó, hinni akaró gyermekek vagyunk.

A hit szomja és beteljesületlen, mégis pislákoló reménye teszi sejtelmesen sóvárrá és rejtelmesen igazzá ezt a verset – úgyhogy talán mégsem annyira szövegidegen a sámanoosan kántáló értelmezés, amit az első olvasat kiváltott belőlem. ♦

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

RADNÓTI PERE

Huszonkét éves vagyok. Így nézhetett ki ősszel Krisztus is ennyi idősen; még nem volt szakálla, szőke volt és lányok álmodtak véle éjjelenként!

Radnóti Miklós: Arckép

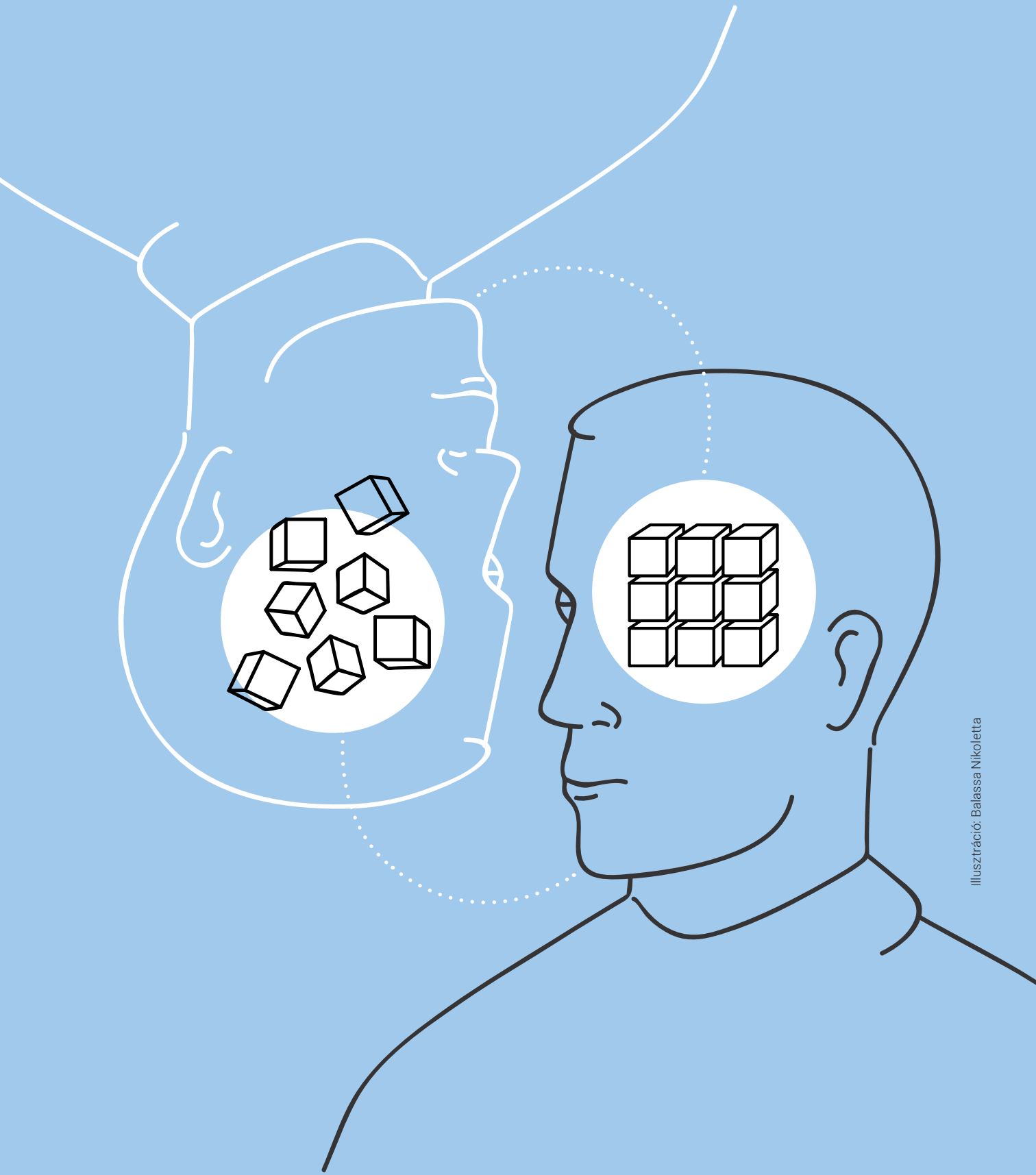
◆ Az idei könyvhéten mutatták be Radnóti Miklós és kortársai levelezésének gyűjteményét (I. kötet), amelyet Bíró Balogh Tamás irodalomtörténész állított össze „Különbö magyarköltő vagyok” címmel. A kötet néhány levele arról szól, miként mentette meg az ifjú Radnótit későbbi lelki atyja, a legendás pap, költő és szegedi irodalomprofesszor, Sík Sándor, amikor az „Újmódi pásztorok éneke” című kötet miatt vallásgyalázás vádjával perbe fogták. Sík kiállása meghatározó lépés volt a zsidó származású Radnóti kereszténnyé válása útján, amint egy későbbi kelt levele tanúsítja: „Költői pályám legkezdetén, huszonkét éves koromban elkobozták a második verseskönyvem, pörbe fogtak és elítéltek vallásgyalázásért.” Két versről, köztük a fent idézetről volt szó. A bírósúlyosbíró körülménynek vette, hogy „más vallás (mármint a kereszténység) tisztelete tárgyához hasonlítja magát”. Ez majdnem Radnóti egyetemi pályájába került, mert a József Attilát a szegedi egyetemről eltávolító hírre Horger Antal ezúttal sem ismert kíméletet, kari ülés elé vitte a dolgot. „Sík Sándor mentett meg – folytatja Radnóti –, sőt a piarista rend tagjai nevében egy levelet adott a táblaszéki tárgyalásra”, amely szerint a vers ugyan nem tetszik neki, antipatikusnak és izléstelennek tartja, de „egyházi szempontból semmi kivételment nem talál benne. A Tábla felfüggesztette a büntetést, el is évült. Akkoriban határoztam el, hogy megteérek, hogy ne »más vallás« jelképeivel éljek, mert ez nekem nem »más« vallás, s az Újtestamentum költészete éppúgy az enyém, akár az Ótestamentumé, s Jézusban is »hiszek«, nem tudok jobb szót rá, bár a hit...” A sejtelmes három pont indokolt még ekkor, hiszen Radnóti érett kereszténnyé később lett, éppen Sík Sándor hatására.

Radnóti Miklóst háromszor hívták be munkaszolgálatra, először 1940. szeptember 9-étől három és fél hónapra. Innen decemberben hazakerült, de a haláláig hátralévő teljes négy évét az újabb behívásoktól való félelemben töltötte, valóban a halál árnyékának völgyében, amint a próféta mondja. Az egyik ilyen eset során, 1943 márciusában ugyancsak Sík Sándor állt mellé, amikor munkaszolgálatosként különösen megalázó helyzetbe került. Sík hatására Bajcsy-Zsilinszky Endre személyesen vitt el egy levelet a hadügyminiszternek, amelyben több közéleti kiválóság kéri, hogy szereljék le és mentsék fel a munkaszolgálat alól Radnótit. A petíciót első helyen írta alá Sík Sándor, és aláírták mellette még rengetegen a kor jelesei közül. A Radnótiért szót emelők közt volt Bethlen Margit grófnő, gróf Révay József, Benedek Marcell, a mindentudó irodalmár, olyan elismert, kiváló írók, mint Herceg Ferenc, Illés Endre, Illyés Gyula, Ignác Rózsa, Keresztury Dezső, Zilahy Lajos, azután Ortutay Gyula néprajzkutató, Szekfű Gyula történész, Pátzay Pál szobrász, Schöppflin Aladár műkritikus és sokan mások. Mert Radnóti művészi nagyságát már akkor felismerték. ◆

Gül Baba utca, házavató. Bal oldalon Kolozsvári Grandpierre Emil író, előtte Gyarmati Fanni és Radnóti Miklós költő, mellettük kendővel Péter Andrásné (háziasszony) és Ortutay Gyula néprajzkutató. Előrébb Halász Gábor író és monoklival Joó Tibor irodalomtörténész. Jobb oldalon áll Reitzer Béla szociológus, előtte Hevesi András író. A kép több szereplője is csatlakozott később a Radnóti mellett kiálló petícióhoz.

Illusztráció: Balassa Nikolett

Kilépek a Wordből

Kilépek a Wordből. Bezárom.
Nem írok rendelésre dalt.
Pohárka bor felett tűnődöm,
Oh mi az még, mi élni hajt?
Szövöm csak hazugságaim,
Bár szívem megfogadta régen:
Se szónoklat, se cifra rím –
A tett léssen beszédem.

Újabb korok s új felvonások,
A bölcs szó száz ruhát cserél.
A teremtés szavát az érti,
Ki szent csöndjével egybekél.
Mint arany tör, hasít a kín,
Hamis fényt szór ma minden érdem...
Se szónoklat, se ócska rím –
A tett léssen beszédem.

Lélekből zeng e néma szózat
S belátja szűzi értelem:
A tetté tömörült Ige ma
Teremtő tetté kell legyen!
Jövöm tekint most vissza rám,
hát hiszem, egyszer még megérem:
Se szónoklat, se furcsa rím –
A tett léssen beszédem.

ORAVECZ
PÉTER

JÁTSSZON VELÜNK!

12 részes sorozatunkban az Arany-émlékévet ünnepelve kortárs írók és költők Arany János által inspirált műveit közöljük a hozzájuk készített vizuális újraértelmezéssel együtt.

MELYIK ARANY-MŰRE EMLÉKEZTETI ÖNT ORAVECZ PÉTER VERSE?

Küldje el a helyes választ a hónap utolsó napjáig a szerkesztoseg@kepmas.hu e-mail címre!
Sorsolás a következő hónap első munkanapján. A nyertest e-mailben értesítjük, nyereménye Lackfi János és Szabó T. Anna „Ikertükör” című kötete.

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
FRISS FORGÁCSOK

AZ ÉN, AKI MÁS

◆ Azt mondja *Rimbaud* (nem Rambo, a fejpántos), hogy „én, az valaki más”. A kicsit túl hangzatosnak tűnő szlogen valójában arra is utal, hogy amint próbálok leírni-megírni magam, rögtön át is írok mindent, és valaki mássá változom a papíron. Minden, ami bennem lakik, átmegy ennek a másik énnek a tulajdonába. „Hiába fűrösztöm önmagamban, csak másban moshatom meg arcomat” – felel erre *József Attila*. Vagyis érvényesen csak úgy szólhatok magamról, ha valaki külső személlyé teszem önmagam.

Miért is? Mert az írás tétje nem a „hogy történt?”, a „hogyan éltem én meg?”, hanem a „hogy is hangzik a legjobban?”. Hogy *Mikszáthot* is idecitoljam, az író nem az érdekli, hogy így meg így estek meg a dolgok, hanem hogy emígy is történhetek volna. Egy meg nem történt, képzelet-kihegyezte esemény sokszor hitelesebben kifejezi létezésünk valamely elemét, mint a száz százalékgig dokumentálható valóság. Lehet, hogy a csinovnyik nem pusztult bele abba, hogy letűszentette egy rangban felette álló főmufti kopasz fejét, csak nagyon szégyellte magát. Mégis jobban kifejezi a történet lényegét a halál, mint a pusztaság szégyenkezése. Lehet, hogy *Kosztolányi* kínai vázája el sem tört, csak nagy ijedelem támadt abból, amikor megingott a talapzaton, mégis jobb, hogy a prózában összetört, hiszen így tapinthatóbbá vált a rangkülönbségből fakadó szorongás, irreális messiásvárás, borzalmas csalódás. Az irodalom átír, sarkít, összevon, színez, fakít, kimetsz, betold, feje tetejére állít. Mindeközben minden papírra vetett én

tartalmaz valamit másokból, és minden prózafigura az énből építkezik, ahogy minden Bovaryné *Flaubert* maga.

A cél az, hogy írásaink hatással lehessenek másokra is, kiléphessenek a személyes terünkéből. Ráadásul senki nem tud visszamenni az adott író múltjába, életének színtereire, pontosan ellenőrizni az anyakönyvi adatokat, azt, hogy mi hogyan is történt. Vagyis lehetőség adódik jobbra, rosszabbra vagy egyáltalán, másmilyenre hangolni magunk és mások sorsát. A prózában nincs második esély: függelékben közölt hiteles dokumentumok és illetékbélyeggel ellátott okiratok soha egyetlen művet sem tettek hitelesebbé. Legfeljebb érdekes adalékok a kíváncsiak számára, akiket a mű korábban már meggyőzött értékeiről.

Krónikási célkitűzéseink ettől még lehetnek, mind sajátos, megismételhetetlen világokat hordozunk magunkban, családjunk, lakóhelyünk, településünk, múltunk egyedülálló, tanúi mi vagyunk. Egy idős hölgy azzal a nyílt szándékkal jött Kreatív Írásra, hogy segítséget kapjon az életmeséléshez, mert Skype-on szeretné megosztani külföldön élő unokáival a család történetét. Egy másik alkalommal egy fiatal nő írt meg olyan szívszorítóan, mégis giccsmentesen egy nagyapjáról szóló emléket, hogy alig tudtunk utána szóhoz jutni. Óbudai kurzusom hűséges látogatója egy néni, aki semmit le nem ír, mint mondja, ahhoz nem ért, inkább mindig kiharásít nekünk egy részt a múltjából, és azt elmeséli nekünk. Mint az irodalom hőskorában, az orális tradíciók idején. ◆

hirdetés

szentistvanradio.hu

SZENT
István
RÁDIÓ

EGER 91.8 MHz | MISKOLC 95.1 MHz | TOKAJ 101.8 MHz
SÁTORALJAÚJHELY 90.6 MHz | GYÖNGYÖS 102.2 MHz
ENC 95.4 MHz | HATVAN 94.0 MHz | TÖRÖKSZENTMIKLÓS 96.4 MHz

EGYER
HATVAN
EGER
GYÖNGYÖS
MISKOLC
TOKAJ
SÁTORALJAÚJHELY
ENC
TÖRÖKSZENTMIKLÓS

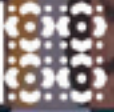

KOGART

KORTÁRS GYŰJTEMÉNY

KOGART CONTEMPORARY COLLECTION

VÁRKERT BAZÁR Testőrpalota | 2018.05.18. – 08.26.

AUGUSZTUSI KIMENŐ

DAVID HELFGOTT: RAHMANYINOV 3. ZONGORAVERSENY

Európai turnéja keretében ismét Budapestre látogat az ausztrál zongoraművész, David Helfgott. A művész már gyerekként hatalmas sikert aratott, később idegösszeroppanást kapott, több évet töltött különböző rehabilitációs intézményekben, majd gyógyulása után visszatért a zenéléshez. Életútja az amerikai filmeseket is megihlette, a története alapján készült „Ragyogj” című életrajzi drámát 7 Oscar-díjra jelölték, a zenészt alakító Geoffrey Rush meg is kapta az elismerést a legjobb férfi színész kategóriában.

Papp László Budapest Sportaréna, 2018. augusztus 15.

TERMÉSZETJÁRÓ FESZTIVÁL

A Magyar Természetjáró Szövetség idén először szervezi meg a természetjárást és a szabadidő aktív eltöltését népszerűsítő rendezvényét. A gyalogos, kerékpáros és vízitúrák mellett a fesztivál központi helyszínén ügyességi játékok, sportbemutatók várják a családokat, este pedig koncertek segítik a kikapcsolódást.

*Zebegény, Verőce, Katalinpuszta és más helyszínek,
2018. szeptember 7–9.*

A fesztivál központi helyszíne, Verőce

EXKLUZÍV TÁRLATVEZETÉS A MŰCSARNOKBAN

Novák Péter tart tárlatvezetést a Kéz | Mű | Remek. Népművészet. Nemzeti Szalon 2018 című kiállításon. A kurátorok betekintést engednek a táncházmozgalom kezdeteibe, reprezentálva, hogy a hagyományos paraszti kultúrából merítő kortárs kézművesség miképpen teheti gazdagabbá a mai életünket. Bemutatkoznak alkotásaikkal azok a kortárs kézművesek – többszáz alkotó –, akik mives remekekkel az elmúlt években a legfontosabb szakmai

pályázatokon kiváló eredményeket érték el. A kiállítás ideje alatt a látogatók különböző kézműves technikákat is kipróbálhatnak, különleges hangszereket szálaltathatnak meg.

Budapest, Műcsarnok, 2018. augusztus 16.

SZILAJKA ERZSÉBET KIÁLLÍTÁSA

Szilajka Erzsébetet a kavicsok szín-, forma- és mintagazdagsága nyugtázza, a köveket eredeti formájukban használja fel, a képei sokak szerint lélekmelengetőek, megnyugtatóak. Jó ilyesmivel dolgozni, mert „a teremtett dolgok a Teremtőre mutatnak” – írja bemutatkozásában.

Budapest, Aranytíz Kultúrház, 2018. augusztus 17-től

GYEREKPROGRAMOK A BALATONNÁL

A Fővényes Kertmoziban bábelőadások és Gryllus Vilmos koncertje várja a családokat. A koncerten felcsendülnek a kedvenc albumok dalai, megtudhatjuk, kik laknak az erdei pocsolóházban, hogyan vadászik a vércse, hova megy a traktor vagy hogyan énekel a sárgarigó. Énekelhetünk majd az esőről, a nyárról meg arról, hogyan indul a reggel és milyen ruhát vegyünk fel. A program után játszótér is várja a csemetéket.

Balatonudvari-Fővényes, 2018. augusztus

Kép: Emmer László

ÖRDÖGKATLAN FESZTIVÁL – GYEREKPROGRAM

A fesztiválon számos program várja a családokat, a MeseTérKép csapatának foglalkozásait például érdemes kipróbálni. A programok a kortárs mesék és a vizuális művészet játékos összehangolásán alapulnak, művészetterápiás és drámapedagógiai módszereket használnak, a játékot 5–12 éves gyerekeknek ajánlják.

Nagyharsány, 2018. augusztus 2.

CSOCSEK SZENTENDRE

A Postás Strandon éled újra a Söndörgő Fesztiválok utódja, ahol a helyi banda a házigazda. A délutáni sportfoglalkozások és gyerekprogramok tartalmas kikapcsolódást ígérnek, este pedig Ekrem Mamutovicék játszanak balkáni hangulatú zenét, fellép többek között Ferenczi György és a mohácsi Poklade is, a csocsek alapjait pedig tánc-workshopon sajátíthatjuk el.

Szentendre, 2018. augusztus 17–19.

AUGUSZTUSI KIMENŐ

MESTERSÉGEK ÜNNEPE 2018

Ismét megrendezik az ország legnagyobb népművészeti fesztiválját, idén a kiemelt téma a szövés és a fonás. Érdekes, hogy bizonyos területeken a szövés még ma is az egyik legelterjedtebb házi foglalatosság. A rendezvényen műhelyekben mutatják meg a népi szövés és fonás sokszínűségét, formagazdagságát, és a látogatók be is kapcsolódhatnak az egyes munkafázisokba. Az eseménysorozat keretében sok más népi mesterséget is kipróbálhatunk, megcsodálhatjuk a kézművesek munkáját, és idén is lesz számos színpadi program.

Budavári Palota, 2018. augusztus 17–20.

SZIRTES EDINA MÓKUS: CSILLAGOM

Az énekesnő augusztus végén ad koncertet, munkásságáról így ír Lackfi János: „Hol folkos, hol sanzonos, hol keleties, hol kortárs zenés hangzásban utazik, de markáns hegedűfutamai és száz közül is felismerhető, sodró-nyers énekhangja mindenféle áramlatokon felül emelik. Szerелеm és kínai filozófia, égbemászás és földönjárás, misztérium és vagányság... Szirtes Edina Mókus természeti jelenség. Róla nevezném el az első magyar hurrikánt, Katrina és Sandy hazai rokonát.”

Budapest, Barabás Villa, 2018. augusztus 29.

TITKOS ÁTJÁRÓ – PALOTA MÁSKÉPP

A Petőfi Irodalmi Múzeum 10-12 éves gyerekeknek szervez tábort a Károlyi-palota termeiben, belső kertjében és egyéb, budapesti helyszíneken. A csemeték a padláson és a pincében böngészhetik egy titkos térkép üzeneteit, a helyszín történetéről készíthetnek animációt, átalakíthatják együtt a palotát, sőt, egy üzenetet is elrejthetnek a falak között.

Budapest, PIM, 2018. augusztus 21–25.

32TH FESTIVAL OF FOLK ARTS

2018. AUGUSZTUS 17-20.

BUDAVÁRI PALOTA • BUDA ROYAL PALACE

Mestersegek
Ünnepe

RENDEZŐ: NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE

WWW.MESTERSEGEKUNNEPE.HU

MINTHA HAZAJÖNNÉL

Van, amikor a hátrányból kitaró munkával nagy előnyt lehet kovácsolni. Szatmár például a fővárostól több mint háromszáz kilométeres távolságával nem tipikusan olyan hétvégi turisztikai desztináció, amelyet első körben választanak. De talán épp ennek a távolságnak köszönhető, hogy idelátogatva egy olyan régi világot fedezhetünk fel, amely Budapest felől nézve mintha egy másik ország lenne.

◆ A Felső-Tisza augusztusban előbukkanó homokpadjai, az Öreg-Túr trópusi folyókra emlékeztető vadvízi dzsungel, a piros almától, kék szilvától roskadozó végeláthatatlan gyümölcsösök, a málékásás töltött káposzta, a késő gótikus templomok köré épült apró falvak azt a régi Magyarországot elevenítik meg, ahol természetes a kétkezi munka, és nem biokertészetből kell rendelni a vegyszermentes zöldséget.

VÁR A PANYOLAFESZT

Bár Fehérgyarmatot szokás Szatmár kapujaként emlegetni, érdekesebb a Vásárosnaményhoz közeli Olcsvaapáti felől érkezni, mert a Szamoson kézi erővel áthajtott, a folyó sodrását kihasználó komp stílusos belépőjegy országunk rejtett kincséhez, és innen csak pár perc Panyola. A 600 lelkes falu mert nagyot álmodni, és egy helyi civilekből és lelkes fiatalokból álló csapat Muhari Zoltán polgármester vezetésével létrehozta a PanyolaFesztet. Az idén augusztus 2–4. között 13. alkalommal megrendezett fesztivál a helyi értékeket állítja középpontba. Programkínálata kimagasló: fellép a Csík Zenekar, Presser Gábor, Harcsa Veronika, Szabó Balázs Bandája és a Bohemian Betyars, hogy csak a legnagyobb neveket említsük – ugyanakkor mindvégig megőrizte barátságos, családbarát hangulatát. Nem véletlenül

a fesztivál mottója „...Mintha hazajönnél”: az esti zenés csemegék mellett hagyományőrző játszóterrel, bringatúrával, kenuzással, össznépi tánccal és kézművesek utcájával készülnek, a hagyományos szatmári ételeket pedig kizárólag helyi lakosok készítik és kínálják a vendégeknek. A részletes programot a panyolafeszt.hu oldalon találjuk.

Nemcsak a fesztiváltól pezseg Panyola és vele együtt Szatmár: idén a szilva várhatóan 2–4 héttel korábban érik, így már augusztus elejétől megnézhetjük, hogyan készül a híres szatmári szilvalekvár. Panyolán is hagyományosan, rézüstben, 24–36 órán át főzik, csakúgy, mint Penyigén, ahol az ország első szilva- és lekvármúzeumát, a Lekváriumot is meglátogathatjuk (lekvarda.com).

Az itteni lekvárban a kanál is meghajlik, és Szatmár fekete aranyából messze földön híres pálinkát is készítenek. A panyolai főzdét még Muhari Zoltán indította újra 15 éve barátaival, és bár azóta a polgármester inkább a falu ügyeire és a helyi turizmus fejlesztésére koncentrált, a főzdét megvásárló vállalkozás is szépen üzemel, időközben az ország 4. legnagyobb pálinkafőzőjévé cseperedett. A látogatáshoz érdemes előzetesen bejelentkezni, hogy a főzdemester vezetésével megtekinthessük a gyártási folyamatot, a raktár 260 ezer liter kapacitású(!) acéltartályait, valamint kóstolni is lehet (panyolai.hu).

Az Öreg-Túr éjszaka, a Megálmodtalak Vendégház stégjéről

TÚR DE SZATMÁR

Kevesen tudják, hogy a Felső-Tisza-vidék büszkélkedhet Magyarország leghosszabb kerékpárút-hálózatával, a folyók mentén több száz kilométer hosszan tekeregnek az aszfaltozott töltéskoszorúk, és a falvakat összekötő utak nagy része is alacsony forgalmú, jó minőségű. Ingyenes, vezetett túrát a PanyolaFeszt keretében is szerveznek, a Szamos mentét fedezik fel a fesztivál második napján. A táv 64,8 km, az első megálló a cégénydányádi Kölcsey-Kende kúria, majd a gyügyei, szamosújlaki és nagyszekeresi középkori református templomokat látogatják meg (A Középkori templomok útjának érdemes utánanézni a templomut.hu weboldalon.). Szintén panyolai indulással ajánljuk a Felső-Tisza és az Öreg-Túr vidékét bebarangoló, egész napos, 60 km hosszú túrát. Panyolától töltesen tekergünk, az első megálló a tivadari Tisza-part és az 1757-ben fából épített

Szatmári levesbetét: kötött tészta

A nagyari templom gótikus freskója

Csónakos fejfás temető, Szatmárcseke

református harangtorony. Innen Kisar érintésével érkezünk Nagyarra. A község temploma a 15. századból származik, falán az 1480-as évekből eredeztethető, passiót ábrázoló gótikus freskómaradványokkal. A falu keleti határában megállhatunk a Petőfi-fánál, a hagyomány szerint Petőfi Sándor ennek a tövében írta A Tisza című versét. Következő állomásunk a szatmárcsekei csónakos fejfás temető. Kölcsey Ferenc síremléke is itt található. A.B.F.R.A. – ezt a mozaikszót az összes fejfán megtaláljuk. Egy helyi asszonytól tudjuk meg, hogy jelentése „a boldog feltámadás reménye alatt”, valamint elmeséli a csónakos fejfák legendáját is: korábban a temető területe egy sziget volt, és mivel mindenkinek volt csónakja, ezért halottaikat a saját csónakjaikban vitték végső nyughelyükre. Érdekesség, hogy bár a község kijelölt egy új temetőt, az üresen áll, mert a helybéliek ragaszkodnak a csónakos fejfás temetkezéshez.

Indul a tiszai kenu túra Tivadarnál

Következő állomás a túristvándi vízimalom. Csoportoknak érdemes egy-két nappal előre bejelentkezni, ilyenkor ugyanis felduzzasztják a vizet, hogy működés közben is megnézhesük a már a 18. század óta itt álló malmot. (Nyitva 10–18 óráig naponta, 06 70 379 50 34). Istvándiban érdemes piknikezni a festői Túr-parton, hogy erőt gyűjt-sünk a 30 kilométeres visszaútra Kömörőn, Penyigén, majd a Szamos-menti falvakon át Panyolára.

VADVÍZORSZÁG

A kerékpározás mellett a vizek szerelmesei is otthonra lelhetnek a Felső-Tisza-vidéken. Egymáshoz közel folyik itt a szelíd Tisza, a szabályozás előtti időket bemutató Öreg-Túr vagy a Szamos, Panyola térségében pedig két kilométeres távolságon belül mindhárom. Augusztusban a legbiztosabb az alacsony vízállás, ilyenkor a kenuzók vagy kajakozók az aranysárga homokpartokon kiszállva

Kenuval az Öreg-Túr vadregényes vízi dzsungelében

strandolhatnak is. Panyolán többen foglalkoznak kenu-túrákkal, az egynapos, kezdőknek is bátran vállalható túra Tivadarról indul Olcsvaapátiig 12 kilométer hosszán. Evezés nélkül a folyó sodrása négy óra alatt elvisz minket a végállomásig, ha nem állunk meg napozni.

Túristvándiból érdemes felfedezni az Öreg-Túr festői világát. A nádasokkal, vízitökökkel, vízimentával és tavirózsákkal szegélyezett folyón minden méter különleges élmény, nem nehéz azonnal megszeretni. Így járt a Panyoláról származó Erzsó is, aki évekkkel ezelőtt megálmodta, hogy nádfedeles vendégházat épít a Túr partjára. Egyedülálló háromgyermekes anyaként fel is építtette a családbarát „Megálmodtalak” vendégházat. Erzsó a gyerekeknek kézműves foglalkozásokat tart, bemutatja a népi hagyományokat, a szállás ára pedig tartalmazza az ingyenes kenuhasználatot és az elmaradhatatlan szatmári üdvözlőpálinkát (megalmodtalak.hu). ♦

Tippjeink:

A Luca vendégház, Panyola. *Baranyi Károly* évtizedek óta gyakorlott evezős túravezető és szervező. Szállás 3000 forint/fő/éj, kenubérlés 4000 forint/nap ártól.

A nagyari Luby-kastély pálmaházzal és az ország legnagyobb zenélő rózsakertjével vár. (luby.hu)

Az Atlantika vízi vidámparkban (Gergelyiugornya) fókával úszhatunk! (atlantika.hu)

A fülesdi Moni vendéglőben hagyományos, helyi alapanyagokból készülő szatmári ételeket kóstolhatunk (monivendeglo.hu).

A térségben mérgező keresztés vipera él, erre több helyen tábla is figyelmeztet! Hivatalosan strandolni csak az arra kijelölt helyeken lehet. Figyeljünk egymás és társaink biztonságára evezés, fürdés, napozás, túrázás közben!

A GYERMEK AZ ELSŐ

**Tavaly már több mint 100 ezren
vettek részt az Erzsébet-táborokban,
a program idén is folytatódik.**

**ERZSÉBET
TÁBOROK**

Készült az Erzsébet a Kárpát-medencei Gyermekéért Alapítvány
és Magyarország Kormánya megbízásából.

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON, zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

A GYÍK MEG A FARKA

Még mindig tart a nyár, szezonja van a horgászatnak. Ehhez csali is szükséges, az ember elmegy hát gilisztát ásni. Belevágja az ásót a földbe, kifordít egy kövér férget, de az éles szerszám kettévágja szegényt: az egyik fele már a dobozban tekereg, a másik viszont sebesen visszahúzódik a föld alá. Micsoda irigylésre méltó képesség, gondolja az ember: kettévágják, és mindkét fele életben marad! Ám ez azért nem ennyire egyszerű.

- ◆ Amikor a giliszta kettészakad, valóban mindkét fél tovább tekergőzik, de csak az egyik fél fogja tudni tartósan folytatni az életét: amelyiken a fej van, rajta a szájjal, benne az agydúcokkal, garattal. A gilisztának ugyanis csak kívülről látszik egyformának a két vége, belülről a felépítése bonyolultabb ennél. Az a fele tehát, amelyiken a fej maradt, képes lesz pótolni a veszteséget, regenerálódni, de a faroknak hiányoznak ehhez a létfontosságú szervei. Még néhány napig megtévesztően tekergőzik, amíg tart az energiájából, aztán elpusztul.

ELKERÜLNI VAGY HELYREHOZNI?

Léteznek persze olyan férgek, amelyeknek az önregeneráló képessége ennél sokkal jobb. Az örvényférgenek minden kis darabjukból új féreg fejlődik, új fejjel. A növények és az állatok közt az egyik nagy különbség az, hogy míg az állatok arra tették fel mindent, hogy elkerüljék a veszteségeket, a növények arra, hogy helyrehozzák. Tulajdonképpen ezen alapszik az egész földi élet körforgása: hogy a lelegelt fű nem pusztul el, hanem sűrűsödik, még több hajtást növeszt. Vannak persze ellenpéldák mindkét oldalon: tüskékkel, méreggel, csalánsejtekkel védekező növények és káprázatos regenerálódásra képes állatok. Valamilyen szinten pedig minden állat képes helyreállítani a szervezetét a sérülések után, hiszen a horzsolások, vágások még az ember bőrén is behegednek.

Tengeri csillag (*Linckia multifora*)

MEGJAVULT CSILLAGOK

Általánosságban mégis elmondható, hogy minél fejlettebb, bonyolultabb egy állat szervezete, annál kevesebbet tud a testrészeiből visszanoveszteni: az ember csak a bőrét (még azt sem tökéletesen), a gyík a farkát, a rák már a szemét vagy a lábát is, az alacsonyabb rendű állatok némelyike pedig szinte az egész testét. A csalánozók közé tartozó hidráknak például bármely testi sejtjéből bármilyen szövet kialakulhat, ezért kettévágás, csonkolás után képesek regenerálni magukat akkor is, ha egyetlen idegsejtjük sem maradt. A tengericsillag visszanoveszti leszakadt karjait, de ha a levált karon rajta maradt legalább egy kicsi darab az állat testének központi korongjából, akkor a kar is új csillagot fejleszthet: ilyenkor úgy néz ki, mint egy kis üstökös a csóvája végén. A rákok, pókok, illetve olyan rovarok, amelyek fejlődésük során számos vedlésen esnek át, egy-egy elvesztett végtagjukat, csápjukat a következő vedléskor pótolják.

HOGYAN NŐ KI A GYÍK FARKA?

A gyíkokról köztudott, hogy elveszített farkukat kinövesztik, de az már kevésbé, hogy erre nem minden gyík képes: a hazánkban élő csoportok, a nyakörvös-, lábatlan- és vakondogyíkfélék igen, és rajtuk kívül még néhány csoport, beleértve a gekkókat és leguánfélét is – de a varánuszok, a kaméleonok vagy az agámáfélék például nem. A gyík farkcsigolyái nem a találkozásuknál, hanem mindig a közepükön, a törési zónában válnak ketté (ha másutt vágják el erőszakkal, akkor nem nő ki), és ehhez gyakran nem szükséges durva mechanikai behatás sem, elegendő a stressz okozta hirtelen izomösszehúzódnás. A levált fark egy darabig még hevesen rángatózik, hogy elterelje a ragadozó figyelmét a menekülő állatról, a helyén pedig új fark képződik, de nem csontos, hanem porcos vázzal, sohasem lesz olyan hosszú és színes, mint az eredeti volt, és néha nem is egy, hanem kettő vagy három nő

Albino axolotl, *Ambystoma mexicanum*

helyette. Ezt a jelenséget, amikor egyes állatok önvédelemből saját maguk dobják el bizonyos testrészeiket, autotómiának hívják.

A LÁBNÖVESZTŐ AXOLOTL

A gerincesek közt az önregenerálás igazi mesterei a farkos kétéltűek. A mexikói axolotl amúgy sem hétköznapi jószág, hiszen a gótéék és szalamandrák zömével ellentétben lárvakori kopolytűjét ivarérett korára is megtartja, és sohasem hagyja el a vizet. A figyelem középpontjába azonban azzal kerül, hogy nemcsak a farkát, hanem teljes végtagjait képes újránövesztetni, sőt, még gerinc- vagy agysérülését is ki tudja javítani. Ez úgy lehetséges, hogy a sérülés helyén a sejtek egyfajta őssejtté, blasztémává alakulnak vissza, amelyekből olyan szövet képződik, amilyenre a hiányzó testrész visszaépítéséhez szükség van. A tudományt érthető módon lázba hozta ez a felfedezés,

hiszen ha ezt a folyamatot sikerülne részleteiben megismerni és mesterségesen az emberben is előidézni, az új fejezetet nyithatna az orvostudomány történetében.

A MACSKA KILENC ÉLETE

Az emlősök öngyógyító képessége meglehetősen korlátozott, bár némelyik belső szervünk, például a májunk nagy regenerációs képességgel rendelkezik. Van azonban egy emlőállat, amelyről még a népi szólásmondás is azt tartja, hogy kilenc élete van – ez pedig a macska. A hiedelem nem alaptalan: a macska mintha valóban túlélne olyan dolgokat is, amelyekbe a józan ész szabályai szerint bele kellene halnia. A közelmúlt felfedezése, hogy a macskák még a központi idegrendszerüket is képesek helyreállítani. A Wisconsin-Madison Egyetem kutatócsoportja megállapította, hogy a macskák szervezete újra tudja termelni a myelint – ez az idegrostok zsíros szigetelőanyaga,

Afrikai tuskésegér (*Acomys cahirinus cahirinus*)

amelynek leépülése az emberben olyan betegségek okozója, mint pl. a sclerosis multiplex. A myelin újratermelésével az idegrendszer működése is helyreáll – de hogy ezt a macska valóban kilencszer képes-e megismételni, arra nem tér ki a kutatás... ♦

A magasabb rendű állatok idegsejtjei nem tudnak regenerálódni. Viszont sérülésük esetén más idegpályák képesek lehetnek átvenni a feladatukat, legalább részben.

A tengeri uborkák veszély esetén belső szerveiket köpködjék a támadóra, majd utána visszanyerik azokat.

Egyes emlősállatok is képesek a gyíkokéhoz hasonló autotómiára. Bizonyos rágcsálók farkának bőre, ha megfogják, az ember kezében marad. Ez azonban nem regenerálódik, a csupaszon maradt farkcsigolyák elhalnak és leszáradnak. Az egyetlen kivétel az afrikai tuskésegér: ez képes a sérült farkát tökéletesen helyreállítani.

A hidrák sejtjei gyakorlatilag nem öregszenek. Létezik a csalánozóknak egy faja, amely a hidra állapotot követő medúza állapotból vissza tud alakulni hidrává, majd újra medúzává, és ezt folytatni képes a végtelenségig, így tulajdonképpen örök életű.

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

PUSZIPAJTÁSOK?

A Getty Images közölt nemrég egy fantasztikus összeállítást állati potyautasokról. A képeken láthatunk őzike szarvai között füttyörésző feketerigót, vízilovon „heverésző” gémekeket, csigatempót választó leve-libékát, teknősbékán potyázó teknősbékát, a szitakötők pedig látha-tóan nyeregben érzik magukat krokodilorron és békaháton egyaránt.

- ◆ Személyes kedvencünk a galériából Ben Clarke dél-afrikai természetfotós képe. A fotón látható impala mintha már igencsak elégné a vörös csőrű nyűvágó társaságát, de a helyzet korántsem egyértelmű. A nyűvágófélék családjába tartozó madarak „szimbiózisban” élnek a nagyobb emlősállatokkal, a 6–8 egyedből álló madárcsoportok nyomon követik a vadon élő csordákat, de a haszonállatoknál is szolgálatot teljesítenek: megkeresik a sebekkel borított állatokat, amelyek bőre alá – a madarak számára táplálékot jelentő – különböző bögölyfélék álcái furakodnak, bőrükön pedig vérrel teli kullancsok találhatók. A művelet viszont fájdalmas az állatoknak, és a sebek gyógyulását is hátráltathatja, így azok igyekeznek szabadulni a madaraktól futással, farokcsapkodással, hempergés-sel – többnyire eredménytelenül. A nyűvágók rendkívül bizalmatlanok az emberrel, ha meglátják, az állat gerincére felmászva figyelik a jövevényt, így figyelmeztetve ebben az esetben a fotós jelenlétére az impalát. ◆

Kép: Getty/Images Hungary

OLVASNIVALÓ EGY HÓNAPRA, ÉRTÉKEK EGY ÉLETRE.

KÉPMÁS MAGAZIN-ELŐFIZETÉSEK:

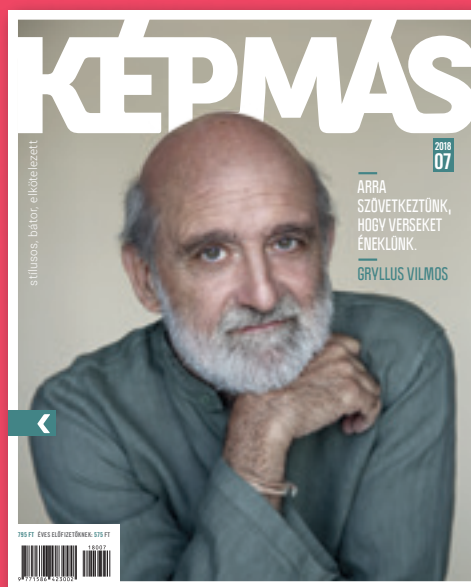
ÉVES ELŐFIZETÉS (nyomtatott):
9540 Ft helyett **6900 Ft**

TÁMOGATÓI ELŐFIZETÉS
(nyomtatott): 12 000 Ft

MEGRENDELHETŐ:
kepmas.hu/elofizetes

ÉVES VEGYES ELŐFIZETÉS
(1 digitális + 1 nyomtatott példány)
12 360 Ft helyett **10 290 Ft**

MEGRENDELHETŐ:
digitalstand.hu/kepmas

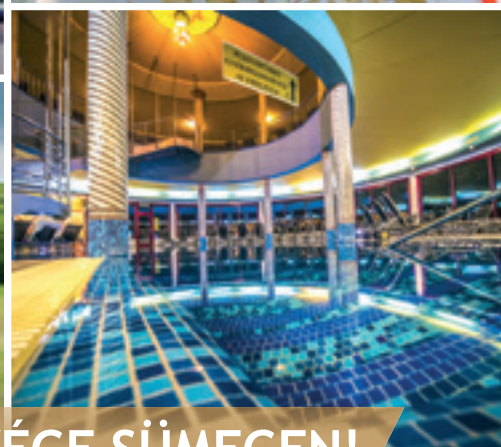
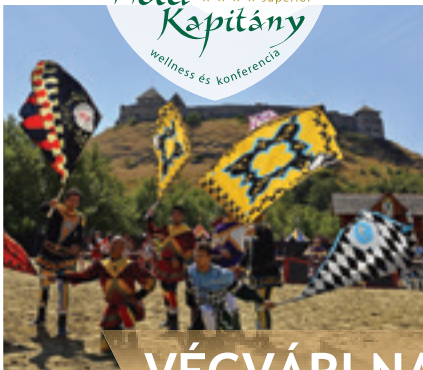

**A 100 oldalas havilapot keresse az újságárusoknál,
vagy fizessen elő könnyen és gyorsan! kepmas.hu/elofizetes**

Nálunk minden nap új élmény Vár!

VÉGVÁRI NAPOK ÉS ÜNNEPI HÉTVÉGE SÜMEGEN!

VÉGVÁRI NAPOK - egy hétfvége a történelem jegyében

(2018. augusztus 10. - 12.)

- 2 éjszaka félpanzióval - lovagi torna bemutatóval, flamenco show-val
- Végyvári programok - középkori forgatag: olasz zászlóforgatók, támadás a Sümegi Vár ellen, hastáncgála, kirakodóvásár, gyermekprogramok
- meglepetés sztárvendég

Előfoglalási kedvezménnyel most még **52 900 Ft / fő / 2 éj-től** foglalható!

Új kenyér ünnepe

(2018. augusztus 17. - 20.)

- 3 éjszaka félpanzióval, történelmi lovasjátékokkal,
- Sasvári Sándor koncerttel, változatos programokkal, gyermek animációval!

Előfoglalási kedvezménnyel most még **69 900 Ft / fő / 3 éj-től** foglalható!

www.hotelkapitany.hu

2AM9EDY

stílusos, bátor, elkötelezett

BOGNÁR SZILVIA

„TŐKÉS VERONIKA,
KEDVES BARÁTNÉM
ANGOLTANÁRNAK
IS KIVÉTELES, DE
EMELLETT REMEKÜL
ÉNEKEL ÉS CSODÁLATOS
EMBER, NÉGY GYERMEK
ÉDESANYJA.”